

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Каримзода Марворид Олим дар мавзӯи “Хусусиятҳои физиологӣ ва мубодилаи моддаҳо дар организми ғӯсолаҳо хангоми истифодаи гили бентонит ва премикс дар шароити иқлими гарм” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои биологӣ аз рӯйи ихтисоси 1.5.34. Физиология пешниҳод гардидааст.

Диссертатсияи Каримзода Марворид Олим ба яке аз масъалаҳои муҳими физиологияи одам ва ҳайвонот омӯзиши хусусиятҳои мутобикшавии организми ҳайвоноти ҷавон ба таъсири омилҳои номусоиди муҳити зист, махсусан ҳарорати баланди муҳити беруна, инчунин муайян намудани таъсири иловаҳои минералӣ ва витаминӣ-минералӣ ба равандҳои физиологӣ, биохимиявӣ ва мубодилавии организм бахшида шудааст.

Мубрамияти мавзӯи таҳқиқот. Дар шароити иқлими гарм баланд шудани ҳарорати муҳити зист метавонад ба ҳолати физиологии ҳайвонот, истеъмоли хӯрок, тавозуни обу намак, мубодилаи моддаҳо, равандҳои ҳазм ва афзоиши вазни зинда таъсири манфӣ расонад. Муаллиф дар автореферат дуруст таъкид менамояд, ки дар шароити ҳарорати баланд талафи об ва намакҳои минералӣ зиёд шуда, тағйирот дар ҳолати физиологӣ ва мубодилаи моддаҳо ба вучуд меоянд. Аз ин рӯ, ҷустуҷӯи роҳҳои самараноки беҳтар намудани ғизодиҳӣ ва мутобикшавии физиологии ғӯсолаҳо дар шароити иқлими гарм аҳамияти назариявӣ ва амалии муҳим дорад.

Дар ин замина интиҳоби гили бентонити маҳаллӣ ва премикси витаминӣ-минералии «Букқача» ҳамчун омилҳои таҳқиқотӣ аз нуқтаи назари илмӣ ва истеҳсолӣ қобили таваҷҷуҳ мебошад. Муаллиф таъсири ин иловаҳоро на танҳо аз рӯйи нишондиҳандаҳои афзоиш, балки дар маҷмӯъ бо истифода аз нишондиҳандаҳои физиологӣ, гематологӣ, биохимиявӣ, мубодилаи нитроген, аминокислотаҳо, моддаҳои минералӣ, мубодилаи газу энергия ва самаранокии истифодаи хӯрок омӯхтааст.

Ҷиҳати мусбати кор дар он аст, ки таҳқиқот дар шароити воқеии хоҷагии зотпарварии кооперативии фермерии ба номи А. Юсупови шаҳри Ҳисор гузаронида шуда, барои таҷриба ғӯсолаҳои зоти алои тоҷикӣ аз давраи таваллуд то 6-моҳагӣ интиҳоб гардидаанд. Таҷриба бо се гурӯҳ, аз ҷумла ду гурӯҳи таҷрибавӣ ва як гурӯҳи назоратӣ, ба роҳ монда шудааст. Ба гурӯҳи якум премикси «Букқача» ба миқдори 80 г ва ба гурӯҳи дуюм гили бентонит ба миқдори 80–100 г дар як шабонарӯз дода шудааст. Давомнокии таҷриба 180 рӯзро ташкил додааст.

Арзиши илмӣ таҳқиқотро истифодаи маҷмуи усулҳои физиологӣ, биохимиявӣ, зоотехникӣ ва омӯри баланд мебардорад. Муаллиф ҳазмшавии моддаҳои ғизой, мубодилаи нитроген, аминокислотаҳо ва элементҳои минералӣ, нишондиҳандаҳои клиникӣ, гематологӣ ва биохимиявии хун, инчунин мубодилаи газу энергияро омӯхтааст. Нишондиҳандаҳои хун дар

якчанд марҳилаи синнусолӣ муайян гардида, барои арзёбии ҳолати физиологии гӯсолаҳо маълумоти муқоисавӣ ба даст оварда шудааст.

Натиҷаҳои бадастомада аҳамияти илмӣ доранд. Муайян гардидааст, ки истифодаи гили бентонит ва премикси «Букқача» ба ҳазмшавии моддаҳои ғизоӣ ва истифодаи самараноки моддаҳои ғизоӣ таъсири мусбат расонида метавонад. Аз ҷумла, дар натиҷаи таҳқиқот афзоиши нишондиҳандаҳои ҳазмшавии сафеда, рағван ва клетчатка, инчунин тағйироти мусбат дар истифодаи азот ва як қатор аминокислотаҳо қайд гардидааст.

Ҷанбаи дигари муҳими таҳқиқот арзёбии самаранокии иқтисодии истифодаи иловаҳо мебошад. Дар автореферат нишон дода шудааст, ки ҳангоми истифодаи бентонит ва премикс дар шароити кам кардани микдори хӯрокҳои ширӣ афзоиши вазни гӯсолаҳо нигоҳ дошта шуда, хароҷоти хӯрок ба як килограмм афзоиши вазни зинда коҳиш ёфтааст. Ин натиҷаҳо аҳамияти амалии тавсияҳои пешниҳоднамудаи муаллифро тақвият медиҳанд.

Хулоса. Автореферати диссертатсияи Каримзода Марворид Олим дар мавзӯи «Хусусиятҳои физиологӣ ва мубодилаи моддаҳо дар организми гӯсолаҳо ҳангоми истифодаи гили бентонит ва премикс дар шароити иқлими гарм» кори илмӣ мустақилона ва анҷомёфта буда, аз ҷиҳати мазмун, сатҳи гузориши масъала, ҳаҷми таҳқиқот, натиҷаҳои бадастомада, навгони илмӣ ва аҳамияти амалии худ ба талаботи корҳои диссертатсионӣ барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои биологӣ ҷавобгӯ мебошад.

Мазмуни автореферат ба мавзӯ ва ҳадафи диссертатсия мувофиқат намуда, натиҷаҳои дар он пешниҳодшуда асоснок ва дорой аҳамияти илмӣ ва амалӣ мебошанд. Таҳқиқот ба шиносномаи ихтисоси **1.5.34 – Физиология** мувофиқат дошта, натиҷаҳои он барои рушди физиологияи ҳайвонот, беҳтар намудани ғизодиҳӣ ва баланд бардоштани мутобикшавии гӯсолаҳо ба шароити иқлими гарм аҳамияти муайян доранд.

Бо дарназардошти гуфтаҳои боло, диссертатсияи Каримзода Марворид Олим ба талаботи муқарраршуда ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои биологӣ аз рӯйи ихтисоси **1.5.34 – Физиология** мебошад.

Доктори илмҳои кишоварзӣ,
ҳодими пешбари илмӣ Институти
чорводорӣ ва чарогоҳи АИКТ

Эргашев Д.Д.

Суроға: ш. Душанбе, к. Деҳлавӣ -2а, ҳ-84

Тел: 918 42 20 38, E-mail: ergashevdd@mail.ru

Имзои Д.Д. Эргашев-ро тасдиқ менамоям, назари кадрҳои Институти
чорводорӣ ва чарогоҳи АИКТ

Суроға: ш. Душанбе, Гипрозем – 17

Тел. 2310667, E-mail: chorvodori@bk.ru

07.09.2026